

אלו דברים פרק ששי פסחים

סמ.

עין משפט גד מצוה

יח א מוי פכיג מהל
שנת הלכה ח ופ"ו
מהל קינן פסח הל"ו:
יב ב מוי פיה מהל קיפ
הלכה ד:

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא רפ"ה]
(ב) ע"ז דף מ"ו, א. סוכה דף
מ"ג: ר"ה דף כ"ט: מגילה דף
ד: [בפלה דף פ"א, ד] [לקטן
דף זג:] [ט] [לקטן פ: ופא].
ד: ג"ג: ג"ג: זמח"ט כ"כ:
(א) גמ"א: שאר"י, א] [לקטן
ג:] [ח] [מנאן שרין לג"פ:]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ל"ה ד"ה דמו וכו'
שלאחר שמיטה את השבת:
(ב) שם ד"ה והוא וכו'
וקאמר ליה ר"ע או חילוף:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שפא. רחודר
ויפאט. עין פרק י' מ"ו
דפרה וצומח דף ק"ה
מוד"ה ממזכיר:

מוסף תוספות

א. ולא בעית להלך אלא
משום דשפא ימצא זבח
פסול משחט נמי לא
לשחוט וכי תימא הכי נמי
משום דאי אפשר אפר
חלבי ויכתיב הלך קטר
לבו שפיר. מו"ס שאנ"ל.
ב. אצ"פ שיש להלך
הדאי חזי והאי לא חזי,
אלא ודאי ר' עקיבא לא
חישי להאי טעמא כלל.
ג. שם. ג. הלך אתא קרא
למימר דמחייב. שם.

רבינו הגנאל

תניא אמר ר' אליעזר ומה
אם דחו מכשירי מצוה של
אחר שחטון כגון מחויר
קרביו והקטרת אימוריו את
השבת שכבר נעשת
המצוה, לא ידחו מכשירי
מצוה שלפני שחטוה כגון
חתיכת ביביתו ויביצוה בה
שעריה לא נעשת המצוה.
אמר ר' (יהושע) [עקיבא]
מכשירי מצוה דלאחר
(שבת) [חתיכה] דחו שבת
שכבר נדחתה השבת
בשחטוה הפסח, תאמר
מכשירי מצוה שלפני
השחטוה שלא נדחה
השבת דעייני. ד"א שפא
ימצא זבח פסול ונמצא
אוחס משחטין עשה
מקורו כי בחולל שבת וכו'
שחברתו כי לא היתה מצוה
ראיה. ופריך רבי אליעזר
אי הכי שחטוה נמי ימצא
הכי כולו נשחט ונמצא
הזבח טרפה שחטוה המצוה
השחטוה טרפה ולא מצא
(יהושע) [ר"ע] [חשוב].
יש מי שאומר זאת
החשובה השיב רבי
(יהושע) [ר"ע] ברישא
ונתפרכת, ואח"כ השיב
החשובה הראשונה, מה
לידחו מכשירי מצוה
דלאחר שחטוה את השבת
וכי שאין בה פריכה.
ירושלמי שלש עשרה שנה
היה למד חטון ר' עקיבא
לפני ר' אליעזר ולא היה
משיב לו כלום א"ל וכו'
חלתה תשובותיו שהשיב
לו, אמר לו ר' יהושע הלא
זה הלכנו איתר מאתו ב צא
נא הלכנו בו עתה.
ב) השיב ר"ע מצוה
תוביח שהיא משום מצוה
והיא משום שבת כו',
אמר ר' אליעזר ועליה אני
זן כו', אמר לו גבאי לי
מועד לאלו כמזכר
לשחטוה. תניא אמר לו ר'
אליעזר עקיבא בשחטוה
השבתני בשחטוה תהא
מיתתו אמר לו אל תכפירני

וכי אליעזר. אמר לך האל לאו קל וחומר הוא דשבות מלוה
עדיפה משבות דרשות הלכך יום טוב דשחטתו רשות גזרו על
שבות שלה אבל שבת דחיימת מלאכה שבו משום מלוה היא לא
גזרו חכמים צה על השבות לדחות את המלוה: שלאחר שמיטה.
מחיו קרביו וע"ג דליתעביד ליה
זורך גבוה: לא ידחו לו. בתמיה
למעבד זורכי גבוה: דמה לי. כלומר
דין הוא כן ומה לי לממוה שהי
דחמה שמיטה כבר את שבת במצוהה
הלכך הואיל וניתנה לדחות כבר
לא גזרו צה שוב על שבות הכריך:
לא ומה לי דהאי טעמא שפא
ימצא זבח פסול: ופרכיה. ואמר
ליה א"כ משחט נמי לא נשחוט:
צשיטה השפסני. דבר שחוק וגימור
שחמרת או חילוף ומה אם הוא
שהיא שבות אינה דוחה שמיטה
לא כל שכן שלא תדחה וצאת לעקור
את מה שכתוב צו במועדו וידוע
היינו שאין זה ק"ו: אל הפסיגני.
אל תכפור צמה שלימדתי הואה
אצ"פ שהיא שבות אינה דוחה ולכך
דנתי קל וחומר זה לפניך אצ"פ
שאינו? כדאי אלף כדי ששמיס אל
לכך אחרי שצו זה לדון שמיטה
מהואה מכלל דהואה פשיטא ליה
ללא דמיא מתוך כך תזכור מה
שלימדתי ללא דמיא ותחזור כך
ממה שאתה אומר ועליה אני זן:
צשעם שדין. צשעו ו צו שאלו לדין
עליה: ומאחר דאגמריה. ר' אליעזר
גופיה דלא דמיא מאי טעמא פריך
ואמר עליה אני זן: הואה דטרומה.
הבא לצות עליו ליטעה כדי לאכול
תרומה אגמריה ללא דמיא שבת
צבת: הואה טעמא מס' כו'. אלמא
דצוהת פסח צשיבו וקאמר אינה
דוחה שבת אלמא דלאגמריה ר'
אליעזר דאינה דוחה מדפשיטא ליה
כולי האי: אלף ודאי הואה פסח
אגמריה. ומאי גזירת שבות איכא
צוהה גזירה שפא יעבידנה צידו
וכשהיה זן עליה עס ר' עקיבא
שבת דבר זה מלמודו והכי נמי
אמרין ע"ג צפרכ ל כל הללמים (דף
מז): ר' אליעזר גמריה איעקר ליה
ואתא ר' עקיבא לאדכוריה גמריה:
דוחין את השבת. אפי' מלאכה
גמורה צמט' שבת (דף קג): היכא
דגברא חזי. כגון להביא אצל
למילה דרך רשות הרבים שכבר
התינוק ראו למוול לא היכא דגברא
לא חזי כחיו האי טעמא לא רמיא
חיובא עליה ואין אלו מכשירי מלוה:
אמר רבה דברי רבי אליעזר.
לדמור כל היכא דגברא לא חזי
ליכא חיובא עליה: קטן צריא.
דבלאו רמיא ראי למוול: מחמין לו
מנין. צצבת קודם מנין: להצרות.
להיות צריא וזמן: קטן חולס. שכל
זמן שלא ירצוהו צמחין לא יראה למוול
ואם ירצוהו יראה למוול: הכל אלף
מילה חולין סך. כל זמן שלא נחלו
צמחין ואפילו לרבי אליעזר לריך
להיות לו מחמין חמין מערב שבת:
אופידיה צביי ערל. גדול שלא מל
ערב הפסח: עגוש כרת. צצציל שהיה ראי לתקן מוי' שעות מוזמן דשמיטת הפסח ולמעלה
ולא ניתקן ולא למוול ושהיה
אצ"ג דלא חויה רמיא מלוה עליה
הא דקיימא לן (לקטן דף גג). הפורש מן הערלה כפורש מן הקצב וצריך, הוזהר שלישי וצביעי ואפילו מל אינו ראי הא
אוקמינן להאי צברל כרי שנתגייר צפרק האשה"ו: הכי גרסינן אמר רבה קסבר ר' אליעזר אין שוחטין וורקין על טעמא שרץ:

אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחטוה (א) השבת כו'. פי'
צקוטטרס מחיו קרביו ותימה לר"י מה ראייה מיימי דילמא
שאינו התם משום דלא אפשר למיעבד מאתמול ונראה לר"י
דמכשירי מלוה שלאחר שמיטה דקאמר היינו הקטר חליצים דאפשר
להמתין עד הלילה ודמי שבת וכן
יש צירושלמי דקא' אמר ר' אליעזר
אימורי ציצור יוכיחו אצ"פ שאפשר
להמתין למוולא שבת מנה לי מכשירין
שלאחר שמיטה כו' והא דפריך משחט
נמי לא לשחוט אצ"ג דשמיטה לא
אפשר מ"מ פריך משום שכבר הוכיח
שאין חילוק בין אפשר ללא אפשר
מדשיטין הקטר חליצים"ו:
הואה דטרומה אגמריה. ואית
לן למימר דר' אליעזר הי'
צבור דצוהה דפסח קאמר ר"ע ולכך
היה משיב ועליה אני זן שפא מותרת
דהשפא צצירא לן דהואה דפסח דמיא
שבת וקאמר ליה ר"ע (א) זה חילוף
שהיה צבור שר' אליעזר היה טועה
צמה שלמדו דאינה דוחה:
דטרומה גופה לא דחיא שבת.
ואת' ינלף דמדידי

שבת מכל הנכו וי"ל משום דיכול
לקיים מצוה אכילת תרומה אחר
השבת: שמא יעבידנה ארבע
אמות. ואת' ומאלי מיישין להכי
הלא נושא מי טעמא טעמא * ויחזור
ויטעמא את המנין יש לומר דמעביר
צכלי אצניס וצכלי גללים ללא
מקבלי טעמא:

קמין בריא מחמין כו' דהא חזי.

דווקא לר' אליעזר יש חילוק
בין חזי ללא חזי אבל ר' עקיבא אינו
מחלק כלל דהא קאמר צממני' הואה
מוכיא"ו: שפא שפא חזי ויא שפא
בריא אין מחמין צו חמין כו'. וכי
אמר רבי אליעזר דמכשירי מילה דחו
שבת דחזי:

מדרקמהדר אממא שרין קסבר

אין שוחטין כו'.
מכל מקום מייב הוא כרת לפי שהיה
יכול לטבול ואלו היו שוחטין וזרקין
עליו דלאחר לקמן שוחטין וזרקין
על טבול יום דשימשא ממינא ערבא:
שוחטין וזרקין כו'. ואת' אי
שוחטין וזרקין על טעמא
שרץ אמאי כצד רחמנא טעמא אינו
עושה פסח פשיטא דהא כתיב איש
לפי אכלו לעבד צבעינן גברא דחזי
לאכילה דמטוכ צצילד זולין (לקטן עמ):
ונראה לר' עקיבא דשמיטה לאשמיטין
דחייב צצפסם שני דלא נימול דמיפטר
משום דשני משלומין דראשון הוא
דחזי צראשון חזי צשני דלא חזי
צראשון לא חזי צשני דלאחר לקמן
גצי חגיגה צצילד זולין (לקטן פ). א' אי
נמי אצטריך למימרל דליצבור עצדי
צטומאה דדרשינן איש כי יהיה טעמא
איש דמהה ואין ציצור דמדין:
אכילת

הכא דגברא גופיה לא חזי וקתני עגוש כרת אלמא רמי חיובא עליה

אמר רבה קסבר רבי אליעזר אין שוחטין וורקין על טעמא שרץ
ובל
בריא ולא שחט חולה אין מחמין לו חמין דהכל אצל מילה חולין הן ולא חזו. ומותיב אביי עליה ערל שלא מל ועשה פסח
עגוש כרת דברי ר' אליעזר ורעל לא חזי דכתיב וכל ערל לא יאכל בו ואצ"ג דלא חזי גברא קתני עגוש כרת אלמא
איכא חיובא עליה אלא כו' אמר ר' יוחנן דכל היכא דיכול לתקניה נפשיה ולמעבד פסח. ופריך רבא קסבר ר' אליעזר אין
שוחטין וורקין על טעמא שרץ, וטעמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב פסח כטמא שרץ הוא ואין שוחטין עליו,
ואמר ר' יוחנן דכל היכא דיכול לתקניה נפשיה ולמעבד פסח. ופריך רבא קסבר ר' אליעזר אין

מוסף רש"י

אל תכפירני בשעת
הדין. כשאלו לו ר"ע
הבא לי מועד לאלו כמזכר
לשמיטה, בעם ר"א ואמר
לו עקיבא בשמיטה השבתני
משחטוה טעמא מיתמך,
ואמר לו ר"ע אל תכפירני
בשעת זין זה שאלו חולקין
ודינו זה כגד זה ולא
מתד דבריך דראשונים
זכור מה שלמדתי הואה
שבת כו' (ג"ו חו. וי"ו)
ויעבידנה ארבע
אמות ברשות הרבים.
הוא הדין דמלי למימר
ויולא מרבי' להי', אלף
שבצוב מקומות ועייט
צמחין יי לחוש להעברת
צצירע צמות ואין לחוש
להואה, אנו אס לא היה
מונה צצמילת או צצקרק
או צצניה, דאין כאן אצפור
והוא צצוריהם ויש כאן
אצפור העברה צציה', או
הצצו על מנת לעטלו
ולא להוסיף ועמק להוסיף
צפור משום הואה אס
לא עמד לפוש צצמיס,
דצמחין צצמ' שבת (ה)
נובח (מ). אין שוחטין
וזרקין על טעמא שרץ.
אין שוחטין וזרקין את
הפסח על ידו טעמא
ועשה לפסח שני,
ואף על פי דיכול לטבול
לצילן ערב, דצצכא מ"ד
דצילן הכי וליף לה מאלי
לאש כי יהיה טעמא לפסח,
ואפילו מל צשני עלו טעמא
הפסח צצמטע דהוה ליה
טעמא שרץ, שפא מוסרי
אילו טעמא הואה ויכול
ליטאר כדי לאכיל הפסח
גלילה והכי צצמטע קרא
דכתיב ולא יכלו לעשות
הפסח צימס הואה, דצמטע
הואה יוכלו לעטמו
(בבב"ב כו. ש"ס).

רבינו הגנאל

מחמין לו חמין מערב שבת:
אופידיה צביי ערל. גדול שלא מל
ערב הפסח: עגוש כרת. צצציל שהיה ראי לתקן מוי' שעות מוזמן דשמיטת הפסח ולמעלה
ולא ניתקן ולא למוול ושהיה
אצ"ג דלא חויה רמיא מלוה עליה
הא דקיימא לן (לקטן דף גג). הפורש מן הערלה כפורש מן הקצב וצריך, הוזהר שלישי וצביעי ואפילו מל אינו ראי הא
אוקמינן להאי צברל כרי שנתגייר צפרק האשה"ו: הכי גרסינן אמר רבה קסבר ר' אליעזר אין שוחטין וורקין על טעמא שרץ:
אמר רבה קסבר רבי אליעזר אין שוחטין וורקין על טעמא שרץ
ובל
בריא ולא שחט חולה אין מחמין לו חמין דהכל אצל מילה חולין הן ולא חזו. ומותיב אביי עליה ערל שלא מל ועשה פסח
עגוש כרת דברי ר' אליעזר ורעל לא חזי דכתיב וכל ערל לא יאכל בו ואצ"ג דלא חזי גברא קתני עגוש כרת אלמא
איכא חיובא עליה אלא כו' אמר ר' יוחנן דכל היכא דיכול לתקניה נפשיה ולמעבד פסח. ופריך רבא קסבר ר' אליעזר אין
שוחטין וורקין על טעמא שרץ, וטעמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב פסח כטמא שרץ הוא ואין שוחטין עליו,
ואמר ר' יוחנן דכל היכא דיכול לתקניה נפשיה ולמעבד פסח. ופריך רבא קסבר ר' אליעזר אין

(א) [צמח צצמילת לפניו כאלן הגי' חו הוא חמילת צצמחיתו האשלוה לפני ר' אליעזר אמר לו ר' יהושע הלא זה העם וכו']